

NINA BUIMESTRU
Institutul de Filologie
(Chișinău)

VERBELE *A FI* ȘI *A AVEA*

Abstract

In this article the verbs „to have” and „to be” and their usage are examined from semantic and syntactic points of view. Both verbs are used as auxiliary verbs but only the verb „to have” can take a direct object. „To have” and „to be” can be also treated as auxiliary verbs of modality and the type of predicate determines the choice of these verbs. From the semantic point of view, these verbs (in some cases they can be interchangeable) can have a possessive, time, constancy and place meanings.

Istoria luptei între cele două verbe *a fi* și *a avea* poate fi interpretată în două moduri.

Găsim și astăzi cazuri, unde ne-am aștepta să se întrebuințeze *a avea* și totuși mai apare *a fi*. *A avea* a cucerit treptat pozițiile lui *a fi*. Mai e de semnalat faptul că *a avea* auxiliar a înlocuit vechea formă *cartea a fost citită de mine* cu *am o carte citită, are mulți oameni și sunt mulți oameni, avem printre noi și este printre noi*.

A fi și *a avea* ca verbe nepredicative auxiliare morfologice intră în relație de structură cu forme verbale și ajută, în calitate de segmente delexicalizate (asemantice, de morfeme analitice discontinue) la realizarea modurilor, timpurilor și a diatezelor. Verbe abstracte, care dispun în structurile amintite de forme neaccentuate, complet gramaticalizate.

Opoziția specializat/ nonspecializat stă în cazul paradigmelor acestor verbe la baza distincției nepredicativ/ predicativ. Verbul *a fi* nepredicativ auxiliar sintactic lipsit mai mult sau mai puțin de conținutul său lexical abstract formează cu numele predicativ unitatea sintactică denumită *predicat nominal* (atunci când auxiliarul sintactic se află la un mod personal) sau construcții nominale infinitivale, gerunziale, participiale și de supin, contractante ale altor funcții sintactice decât aceea de predicat (atunci când auxiliarul sintactic se află la un mod nepersonal).

Ion este medic (în predicat) *Fiind bolnav, n-a putut veni* (complement circumstanțial de cauză) *a fi* poate exprima un raport de determinare predicativă bilaterală, poate governa în același context două nominative (reprezentate prin subiect și nume predicativ).

Verbul copulativ *a fi* este lipsit total de conținutul său lexical inițial, aflându-se pe cea mai înaltă treaptă de abstractizare și gramaticalizare; el este un element care participă exclusiv funcțional la formarea predicatului nominal. Verbul *a fi* este abstract prin origine și intransitiv (prin conținut și comportament). Unele dintre verbele semicopulative, când sunt folosite ca verbe predicative, autonome, devin verbe tranzitive, în anumite contexte: *a ajunge, a constitui, a însemna, a rămâne, a reprezenta*. Iar verbul *a fi* este întotdeauna intransitiv.

Verbele *a fi* și *a avea* se pot comporta ca verbe nepredicative auxiliare morfologice, ca auxiliare de modalitate. Întrucât verbele auxiliare de modalitate alcătuiesc o categorie neconturată precis în limba română, din punct de vedere gramatical ele au suscitât și

suscită încă discuții. Aceste verbe sunt abstracte și exprimă, prin conținutul lor lexical, oarecum sărac, ideile modale de necesitate, de posibilitate, probabilitate iminentă sau de irealitate a unui proces, de voință și de dorință.

Noi avem (trebuie) să pregătim o serbare. El nu are (trebuie) a-ți cere nimic. Eu am (trebuie) de revizuit programul (iminentă). Când este (trebuie) să dai peste neaz, stai în loc și-l aștepti.

Aceste îmbinări ocazionale nu alcătuiesc unități gramaticale, ci numai complexe semantice neajunse în stadiul gramaticalizării în cadrul cărora verbele de modalitate își păstrează sau dobândesc sensuri distincte de cele ale verbelor următoare; în aceste situații avem de a face cu verbe care exprimă lexical ideile de modalitate și care-și păstrează independența sintactică (formând singure niște predicate verbale, atunci când se află la un mod predicativ). În raport cu calitățile lor, infinitivele și supinele care le formează îndeplinesc în propozițiile, în care sunt incluse funcțiile de compliment direct după *a avea* verb personal și tranzitiv. Participiile cu sens pasiv, funcția de predicat verbal cu auxiliarul morfologic *a fi* eliptic în niște subordonate subiective *a trebui* și *a se cuveni*, iar conjunctivele funcția de predicate verbale în niște subordonate subiective (după *a trebui*, *a se putea*, *a se cădea*, *a se cuveni*, *a fi* sau în niște subordonate completive directe după *a avea*). Numai verbele tranzitive pot avea diateza pasivă. Verbul *a avea* nu are diateză pasivă.

Mai mulți savanți ca Gueron, Teillier, Cottell, Cowper afirmă că verbul *a avea* pe lângă valoarea de posesie, mai are și așa valori ca:

Maria are o carte. (posesie) *Maria are cartea ta în birou.* (Cottell, 1984) – sens locativ. *Maria are părul blond.* (Furucawa, 1987) – sens de permanență. Aceste exemple demonstrează că *a avea* permite mai multe relații semantice.

Și totuși care ar fi interpretările asociative ale verbului *a avea*, există un singur verb *a avea*. Din punct de vedere semantic acest verb în exemplele citate nu are nici o structură lexicală.

Frazele *Maria are frică* și *Maria este fricoasă* au aceeași semnificație. Verbele *a avea* și *a fi* diferă doar prin proprietățile cauzale. *A avea* are complement direct, iar *a fi* un nume predicativ.

Această carte este a Mariei. Maria are o carte.

Aceste două construcții sunt inversate în raport semantic. În primul exemplu elementul posedat ocupă poziția de subiect și precedă posesorul. În al doilea exemplu posesorul ocupă prima poziție.

Verbul *a avea* semiauxiliar, sinonim cu *a fi* exprimă valori de ireal: *Aveam să cad* și de potențial *I l-am dat: ce aveam să fac*.

Semiauxiliarele de timp *a avea* și *a fi* exprimă relații de esență temporală, mai adesea de posterioritate față de o acțiune verbală, desfășurată în trecut, introduc două perspective ale narațiunii și a subiectului vorbitor; exprimând și o acțiune posterioară față de momentul desfășurării evenimentelor narațiunii, dar anterioară față de momentul vorbirii: *Până atunci mai avea să treacă multă vreme*.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Al. Graur, *Studii de lingvistică generală*. Editura Academiei Române, 1960.
2. *Curs de gramatică istorică a limbii române*. Chișinău, Lumina, 1991.
3. Ștefania Popescu, *Culegere de exerciții gramaticale cu noțiuni de morfologie și sintaxă*. Editura didactică și pedagogică, 1968.